

Edmund Mazur

Poręczenia udzielane przez organizacje młodzieżowe w sprawach karnych

Palestra 18/10(202), 79-80

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

1.

Poręczenia udzielane przez organizacje młodzieżowe w sprawach karnych

Institucja poręczenia w nowych kodyfikacjach karnych została znacznie rozbudowana i powiększona zarówno od strony przedmiotowej jak i podmiotowej. Stosowanie jej w praktyce jest ciągle jeszcze niedostateczne, nierzadko — z powodów zależnych od adwokatów-obrońców. Obserwuje się na tym polu zbyt małą aktywność obrońców, choć właśnie tu można oczekiwać największych sukcesów. Zarówno bowiem organy prowadzące postępowanie przygotowawcze jak i organy sądowe przyjmą zawsze z zadowoleniem inicjatywę obrończą w tych sprawach.

Wiele organizacji społecznych, w tym również organizacje młodzieżowe, uwzględniają w swoich programach współdziałanie z organami wymiaru sprawiedliwości w zakresie stosowania instytucji poręczenia. Jest to bowiem instytucja najpełniej chyba realizująca funkcje wychowawcze kodyfikacji karnych, na co zwraca się obecnie szczególną uwagę w polityce karania.

Wychodząc naprzeciw inicjatywom organizacji młodzieżowych, Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej uchwałami z dnia 12 maja 1966 r.¹ oraz z dnia 4 lipca 1963 r.² wytyczyło kierunki pracy społecznej adwokatury w dziedzinie współdziałania z tymi organizacjami w procesie wychowawczym szerzenia kultury prawnej, zapobiegania demoralizacji młodzieży i udzielania wszechstronnej pomocy prawnej.

Federacja Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej, skupiająca młodzież należącą do Związku Młodzieży Socjalistycznej, Związku Socjalistycznej Młodzieży Wiejskiej, Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, Związku Harcerstwa Polskiego i Socjalistycznego Związku Młodzieży Wojskowej, zajęła się energicznie upowszechnianiem kultury prawnej wśród młodzieży oraz stosowaniem poręczeń przez organizacje młodzieżowe.

Federacja Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej ma swoje ogniwka w postaci rad w powiatach (miastach, dzielnicach), województwach oraz w postaci Rady Głównej na szczeblu centralnym. Przy poszczególnych ogniwkach Federacji Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej działają ośrodki społeczno-prawne. Do ich zakresu działania należy między innymi organizacyjne załatwianie poręczeń.

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej bierze przez swego stałego przedstawiciela aktywny udział w pracach Ośrodka Społeczno-Prawnego Rady Głównej Federacji Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej, który uczestniczy w tym charakterze w okresowych posiedzeniach Zespołu Koordynacyjnego. Informacje o pracach przedstawiciela Prezydium NRA w Zespole Koordynacyjnym zostały zaakceptowane na posiedzeniach Prezydium NRA w dniach: 13 grudnia 1972 r., 4 października 1973 r., 15 listopada 1973 r., 24 stycznia 1974 r. oraz 20 czerwca 1974 r. Na tych posiedzeniach Prezydium NRA postanowiło zalecić poszczególnym radom adwokackim włączenie sprawy udzielania poręczeń do szkolenia aplikantów adwokackich oraz doskonalenia zawodowego adwokatów, jak również ogłosić instrukcję w sprawie udzielania poręczeń przez organizacje młodzieżowe wchodzące w skład

¹ „Palestra” z 1966 r. nr 6, str. 69—70.

² „Palestra” z 1968 r. nr 9, str. 79—80.

Federacji Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej. Ogłoszenie tej instrukcji na łamach „Palestry” dostarczy kolegom adwokatom praktycznych wiadomości o sposobie i formie występowania z inicjatywą poręczenia w postępowaniu przygotowawczym, jurysdykcyjnym i wykonawczym.

Zgodnie z instrukcją organizacje młodzieżowe wchodzące w skład Federacji Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej mogą udzielać poręczenia w postępowaniu przygotowawczym i sądowym w stosunku do osób, które nie ukończyły 30 lat, natomiast w postępowaniu wykonawczym — w stosunku do osób, które nie ukończyły 25 lat. Poręczenie w wypadku aresztu tymczasowego i warunkowego umorzenia postępowania karnego może być udzielone tylko w stosunku do członka organizacji młodzieżowej. Natomiast w wypadku warunkowego zawieszenia kary, warunkowego przedterminowego zwolnienia lub ułaskawienia poręczenie może być udzielone również w stosunku do osoby nie będącej członkiem organizacji młodzieżowej.

Instrukcję poręczenia można stosować, jak już zaznaczono, w wypadku tymczasowego aresztowania (art. 217 k.p.k.), przy warunkowym umorzeniu postępowania karnego (art. 27 k.k.), przy warunkowym zawieszeniu wykonania kary (art. 73 k.k.), przy warunkowym przedterminowym zwolnieniu (art. 90 k.k.) i przy ułaskawieniu (art. 492 k.p.k.). Oczywiście dotyczy to wszystkich stadiów procesu karnego (postępowanie przygotowawcze, jurysdykcyjne i wykonawcze). Inicjatywa obrończa w tym zakresie będzie się opierać na konkretnych realiach danej sprawy przy uwzględnieniu wszystkich przesłanek normatywnych i merytorycznych.

Instrukcja zakazuje występowania z wnioskiem o poręczenie w stosunku do recydywisty kwalifikowanego (pkt 6) lub też w stosunku do podejrzanego (oskarżonego) o popełnienie czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności od 3 lat (zbrodni). Wydaje się, że zakaz ten jest sformułowany niezbyt ściśle i nie może dotyczyć wszystkich stanów faktycznych. Logiczna interpretacja prowadzi do wniosku, że zakaz ten dotyczy tylko sytuacji powstałej w razie warunkowego umorzenia postępowania, gdyż takie umorzenie nie może być orzeczone w stosunku do recydywisty, lub też gdy zagrożenie przekracza 3 lata pozbawienia wolności. Inaczej ta kwestia przedstawia się przy warunkowym zawieszeniu wykonania kary, z którego dobrodziejstwa nie mogą korzystać recydywiści kwalifikowani (art. 73 § 3 k.k.). W pozostałych sytuacjach, jeżeli nie zachodzą przeszkody ustawowe i są spełnione przesłanki merytoryczne, obrońca może zawsze wystąpić z inicjatywą w zakresie poręczeń, a organizacja młodzieżowa — jeżeli tylko są spełnione przesłanki pkt 2 instrukcji — nie może odmówić udzielenia poręczenia.

Do omawianej instrukcji dołączone są załączniki, które ustalają wzory protokołów, wniosków, oświadczeń i pism. Pozwoli to zainteresowanym redagować prawidłowo potrzebne dokumenty, a jednocześnie zaoszczędzi organom dochodzącym oraz sądowym wiele pracy.

Wzory tych pism mogą służyć (przez analogię) z kolei za wzór przy redagowaniu pism dotyczących poręczenia udzielonego przez osobę godną zaufania (art. 232 k.p.k., art. 28 § 1 k.k., art. 76 § 1 k.k. oraz art. 94 k.k.) — z wyłączeniem jednak ułaskawienia, gdyż tu wystąpienie przez osobę godną zaufania z wnioskiem o ułaskawienie jest niedopuszczalne (art. 492 k.p.k.).

Na podkreślenie zasługuje fakt, że Socjalistyczny Związek Młodzieży Wojskowej ma odrębną instrukcję w sprawie udzielania poręczeń, uwzględniającą specyfikę służby wojskowej.

adw. Edmund Mazur